

B9-0532/2021/REV.

19.10.2021

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Tarybos ir Komisijos pareiškimų

pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį

dėl teisinės valstybės krizės Lenkijoje ir ES teisės viršenybės
(2021/2935(RSP))

Roberta Metsola, Jeroen Lenaers, Tomas Tobé

PPE frakcijos vardu

**Juan Fernando López Aguilar, Iratxe García Pérez, Simona Bonafè,
Marek Belka, Helène Fritzon, Birgit Sippel, Katarina Barley, Robert
Biedroń, Leszek Miller, Łukasz Kohut, Włodzimierz Cimoszewicz, Elena
Yoncheva, Domènec Ruiz Devesa, Sylvie Guillaume, Marc Angel, Thijs
Reuten, Evin Incir, Cyrus Engerer, Nils Ušakovs, Johan Danielsson**

S&D frakcijos vardu

**Malik Azmani, Olivier Chastel, Anna Júlia Donáth, Sophia in 't Veld,
Fabienne Keller, Moritz Körner, Nathalie Loiseau, Jan-Christoph Oetjen,
Morten Petersen, Michal Šimečka, Ramona Strugariu, Dragoș Tudorache,
Hilde Vautmans, Guy Verhofstadt**

RENEW frakcijos vardu

**Sergey Lagodinsky, Terry Reintke, Tineke Strik, Sylwia Spurek,
Gwendoline Delbos-Corfield, Diana Riba i Giner, Alice Kuhnke, Patrick
Breyer, Saskia Bricmont, Daniel Freund, Ernest Urtasun, Kira Marie
Peter-Hansen, Rosa D'Amato, Francisco Guerreiro, Monika Vana, Sara**

**Matthieu, Claude Gruffat, Kim Van Sparrentak, Bas Eickhout, David
Cormand, Hannah Neumann, Alviina Alametsä, Rasmus Andresen, Jordi
Solé, Marie Toussaint, Mounir Satouri, Piernicola Pedicini, Sven Giegold,
Niklas Nienß, Anna Cavazzini, Ignazio Corrao, Eleonora Evi, Henrike
Hahn**

Verts/ALE frakcijas vardu

Konstantinos Arvanitis

The Left frakcijas vardu

**Europos Parlamento rezoliucija dėl teisinės valstybės krizės Lenkijoje ir ES teisės viršenybės
(2021/2935(RSP))**

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 1, 2, 4 ir 19 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 49 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją ir susijusią Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką,
- atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktiką,
- atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pagrįstą pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šturkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo, pateiktą pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį (COM(2017)0835),
- atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo¹ (Teisinės valstybės sąlygų reglamentas),
- atsižvelgdamas į 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė²,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 7 d. rezoliuciją dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo³,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. birželio 24 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos⁴,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. rugsėjo 17 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šturkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo⁵,

¹ OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1.

² OL L 57, 2021 2 18, p. 17.

³ OL C 395, 2021 9 29, p. 2.

⁴ Priimti tekstai, P9_TA(2021)0313.

⁵ OL C 385, 2021 9 22, p. 317.

- atsižvelgdamas į savo 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo taikymo gairių parengimo⁶,
 - atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 16 d. rezoliuciją dėl žiniasklaidos laisvės ir toliau blogėjančios teisinės valstybės padėties Lenkijoje⁷,
 - atsižvelgdamas į 2020 m. rugsėjo 30 d. Komisijos komunikatą „2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2020)0580),
 - atsižvelgdamas į 2021 m. liepos 20 d. Komisijos komunikatą „2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2021)0700),
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtinta, kad „Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises“;
 - B. kadangi 2021 m. kovo 29 d. Lenkijos ministras pirmininkas pateikė prašymą daugelio abejotinu laikomam ir neteisėtam „Konstituciniam Teismui“ išnagrinėti, ar ES sutarties nuostatos, susijusios su ES teisės viršenybe ir veiksminga teismine apsauga, suderinamos su Lenkijos Konstitucija⁸;
 - C. kadangi ESTT savo 2021 m. liepos 14 d. nutartimi leido taikyti laikinąsias priemones, dėl kurių pagal SESV 279 straipsnį kreipėsi Komisija ir kurios yra susijusios su Lenkijos Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos veikimu bei tolesnių Lenkijos teisės nuostatų, kuriomis daromas poveikis teismų nepriklausomumui, galiojimo sustabdymu⁹;
 - D. kadangi 2021 m. liepos 14 d. neteisėtas Lenkijos „Konstitucinis Teismas“ nusprendė, kad ESTT laikinosios apsaugos priemonės, susijusios su Lenkijos teismų struktūra, nesuderinamos su Lenkijos Konstitucija¹⁰;
 - E. kadangi 2021 m. liepos 15 d. ESTT priėmė sprendimą byloje C-791/19¹¹, kad Lenkijos teisėjams taikoma drausmės tvarka nesuderinama su ES teise;
 - F. kadangi 2021 m. spalio 6 d. ESTT priėmė sprendimą, kad teisėjų pervedimas iš vieno teismo į kitą arba iš vieno to paties teismo skyriaus į kitą be jų sutikimo gali pakirsti teisėjų nepašalinamumo ir teismų nepriklausomumo principus¹²;

⁶ Priimti tekstai, P9_TA(2021)0348.

⁷ Priimti tekstai, P9_TA(2021)0395.

⁸ Prašymas byloje K 3/21.

⁹ 2021 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo nutartis, C-204/21 R, *Komisija / Lenkija*, EU:C:2021:593.

¹⁰ 2021 m. liepos 14 d. Konstitucinio Teismo sprendimas byloje P 7/20.

¹¹ 2021 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimas, C-791/19, *Komisija / Lenkija*, EU:C:2021:596.

¹² 2021 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimas, C-487/19, *W. Ź.*, ECLI:EU:C:2021:798.

- G. kadangi 2021 m. spalio 6 d. ESTT pirmininko pavaduotoja atmetė Lenkijos prašymą atšaukti 2021 m. liepos 14 d. ESTT pirmininko pavaduotojos nutartį, kuria reikalaujama sustabdyti nacionalinių nuostatų, visų pirma susijusių su Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos įgaliojimais, taikymą¹³;
- H. kadangi 2021 m. spalio 7 d. neteisėtas „Konstitucinis Teismas“ paskelbė savo sprendimą byloje K 3/21 dėl Lenkijos ministro pirmininko prašymo, pateikto 2021 m. kovo 29 d.: šiame sprendime, kuris buvo priimtas su dviem atskirosiomis nuomonėmis, daroma išvada, kad ES sutarties nuostatos prieštarauja Lenkijos Konstitucijai daugybe pagrindų;
- I. kadangi 2021 m. spalio 10 d. daugiau nei 100 000 Lenkijos piliečių dalyvavo visoje Lenkijoje rengtose taikiose demonstracijose, siekdami parodyti, kad remia Lenkijos narystę ES;
- J. kadangi, 2021 m. spalio 12 d. sprendimą byloje K 3/21 paskelbus Lenkijos oficialiajame leidinyje¹⁴, jis teisiškai įsigaliojo Lenkijos teisinėje sistemoje;
- K. kadangi Europos administracinių teismų teisėjų asociacija taip pat pareiškė nuomonę, kad neteisėto „Konstitucinio Teismo“ sprendimas aiškiai prieštarauja pagrindiniam ES teisės viršenybės principui¹⁵;
- L. kadangi didžioji dauguma 2021 m. rugpjūčio mėn. atliktos „Eurobarometro“ greitosios apklausos respondentų pritarė tam, kad ES lėšas valstybėms narėms skirtų tik jeigu jų vyriausybės laikosi teisinės valstybės ir demokratijos principų bei juos įgyvendina; kadangi šis rodiklis buvo labai aukštas ir Lenkijoje (72 proc.)¹⁶;
- M. kadangi, remiantis įvairiomis apklausomis, kurios Lenkijoje buvo atliktos 2021 m. rugsėjo ir spalio mėn., tik 5 proc. respondentų atsakė, jog norėtų, kad Lenkija išstotų iš ES¹⁷, 90 proc. jų Lenkijos narystę ES įvertino teigiamai¹⁸, o 95 proc. taip pat pažymėjo, jog mano, kad ES parama teigiamai paveikė jų miesto ar regiono vystymąsi, kuris viršija ES vidurkį¹⁹;
1. labai apgailestauja dėl 2021 m. spalio 7 d. neteisėto „Konstitucinio Teismo“ sprendimo²⁰ ir laiko jį išpuoliu prieš visą vertybių ir teisės aktų siejamą Europos bendriją paminant ES teisės viršenybę, kuri yra vienas kertinių jos principų, įtvirtintų

¹³ 2021 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo nutartis, C-204/21 R-RAP, *Komisija / Lenkija*, EU:C:2021:834.

¹⁴ DZIENNIK USTAW 2021 R. POZ. 1852.

¹⁵ <https://twitter.com/AEAJ2000/status/1450008198375686145?t=AY2yz-vezln6Mlq6ZwSDJQ&s=19&fbclid=IwAR3JNygjzCo9QR1R6RghaCOeM8diOOuzRQR48eAtEwPcmOQC1x5QWkFNrY>

¹⁶ „Eurobarometro“ greitoji apklausa „Europos Sąjungos padėtis“, IPSOS, 2021 m. rugpjūčio mėn. Bendrovės „Ipsos“ apklausa, atlikta interneto svetainės „OKO.press“ ir dienraščio „Gazeta Wyborcza“ užsakymu, 2021 m. rugsėjo 23–25 d. Duomenys pateikti procentais.

¹⁸ „Kantar“, 2021 m. rugsėjo 21 d.

¹⁹ 2021 m. spalio mėn. „Eurobarometro“ apklausa (<https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=77331>).

²⁰ Sprendimas K 3/21.

vadovaujantis įsigalėjusia ESTT praktika; reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad šis sprendimas gali tapti pavojingu precedentu; pabrėžia, kad neteisėtas „Konstitucinis Teismas“ ne tik stokoja teisinės galios ir nepriklausomumo²¹, bet ir kompetencijos interpretuoti Konstituciją Lenkijoje;

2. pabrėžia, kad, remiantis Chartijos 47 straipsniu, norint užtikrinti pagrindinę teisę į veiksmingą teisinę gynybą, būtina sudaryti galimybę kreiptis į nepriklausomą teismą; atkreipia dėmesį į tai, kad daugėja iššūkių, kurie šiuo požiūriu kyla dėl nacionalinių konstitucinių teismų ir kai kurių politikų veiksmų, ir ragina valstybes nares gerbti nepaprastai svarbų ESTT vaidmenį bei vykdyti jo sprendimus;
3. apgailestauja, kad iniciatyvos abejoti tuo, ar ES teisė viršesnė už nacionalinius teisės aktus, ėmėsi dabartinis Lenkijos ministras pirmininkas, toliau piktnaudžiaudamas teismais kaip priemone savo politinės darbotvarkės tikslams siekti; apgailestauja dėl šios iniciatyvos, kurios imtasi vienašaliu sprendimu sėti abejones dėl ES teisinės sistemos ir dėl to, ar Lenkija turi jos laikytis; primena, kad Lenkijos Respublika įstojo į ES ratifikavusi Stojimo sutartį ir kad tam per referendumą pritarė lenkų tauta; taip pat primena, kad Lenkijos Respublika savanoriškai įsipareigojo laikytis steigimo sutarčių nuostatų ir ESTT praktikos; smerkia tai, kad teismų sistema naudojama politiniais tikslais, ir ragina Lenkijos valdžios institucijas liautis savavališkai naudojusi savo vykdomosiomis ir teisėkūros galiomis siekiant pakirsti valdžios atskyrimo bei teisinės valstybės principus;
4. yra įsitikinęs, kad būtina įvertinti visą teismų sistemą, siekiant nustatyti, ar ji atlieka veiksmingos ir nepriklausomos teisminės kontrolės funkciją, bei kategoriškai atmeta nuolatinius dabartinės vyriausybės, vadovaujamos partijos „Teisė ir teisingumas“ (*PiS*), mėginimus pateisinti teisėkūros pokyčius Lenkijos teisminių institucijų srityje, ypač remiantis atskirais, izoliuotais skirtingų valstybių narių pavyzdžiais;
5. apgailestauja dėl to, kad sprendimas K 3/21 neigiamai atsiliepia Lenkijos ir ES piliečiams bei įmonėms, kurių pagrindinė fundamentali teisė į nepriklausomą teisingumo sistemą, pagal kurią būtų visapusiškai taikomas ES *acquis* ir teisės aktai, nebegali būti užtikrinama; atsižvelgdamas į tai reiškia susirūpinimą dėl veiksmingos Lenkijos ir ES piliečių pagrindinių teisių apsaugos;
6. žavisi dešimtimis tūkstančių Lenkijos piliečių, žygiavusių gatvėmis per taikius masinius protestus ir kovojančius už savo – ES piliečių – teises ir laisves; antrina jų norui išvysti tvirtą demokratišką Lenkiją pačioje Europos projekto širdyje;
7. baiminasi dėl to, kad sprendimas K 3/21 darys atgrasomąjį poveikį Lenkijos teisėjams ir skatins juos nesinaudoti savo prerogatyvomis, susijusiomis su ES teisės taikymu; pakartoja, kad visapusiškai remia Lenkijos teisėjus, kurie tebesilaiko ES teisės viršenybės principo ir nukreipia bylas ESTT prejudiciniam sprendimui priimti, – taip pat ir po to, kai buvo priimtas sprendimas K 3/21, – nepaisydami savo karjerai iškilusios grėsmės, įskaitant drausminį nušalinimą priimant sprendimus, atleidimą arba priverstinį atsistatydinimą;
8. primena, kad ES sutartys negali būti keičiamos nacionalinių teismų sprendimais ir kad

²¹ Europos Žmogaus Teisių Teismo byla Xero Flor w Polsce sp. z o. o. prieš Lenkiją.

Lenkijos Konstitucijos 91 straipsnyje pakartojama, jog ratifikuotas tarptautinis susitarimas tampa nacionalinės teisinės tvarkos dalimi, turi būti taikomas tiesiogiai, o teisės kolizijos atveju jo nuostatos turi viršenybę; reiškia gilų susirūpinimą dėl to, kad Lenkijos „Konstitucinis Teismas“ – kadaise veiksmingas Konstitucijos sergėtojas – buvo paverstas priemone neteisėtai valdžios institucijų veiklai įteisinti; primena, kad ESTT sprendimais nėra pakertamos valstybių narių teisės imtis organizacinių pokyčių teisminėse institucijose;

9. teigiamai vertina kai kurių nacionalinių parlamentų iniciatyvas aptarti ir prisiimti aiškia pozicija dėl pastarojo meto veiksmų, kurių ėmėsi *PiS* vadovaujama Lenkijos vyriausybė, bei išpuolių prieš ES teisės viršenybę;
10. pakartoja, jog laikosi nuomonės, kad ES mokesčių mokėtojų pinigai neturėtų būti dalijami vyriausybėms, kurios skandalingai, tikslingai ir sistemingai pamina ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes;
11. ragina Komisiją ir Tarybą imtis skubių ir koordinuotų veiksmų:
 - inicijuoti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, susijusią su teisės aktais dėl neteisėto „Konstitucinio Teismo“, jo neteisėtos sudėties ir vaidmens užkertant kelią ESTT sprendimų laikymuisi, ir kreiptis į ESTT su prašymu pritaikyti laikinąsias priemones bei inicijuoti pažeidimų tyrimo procedūras, susijusias su Lenkijos Aukščiausiojo Teismo išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija, Teisminių institucijų nacionaline taryba ir valstybinėmis prokuratūromis;
 - ragina Komisiją pradėti procedūrą, numatytą Teisinės valstybės sąlygų reglamento 6 straipsnio 1 dalyje, Lenkijos atžvilgiu, sykiu primindamas, kad pagal šio reglamento 5 straipsnį apsaugomos galutinių ir naudos gavėjų galimybės gauti finansavimą, ir ragindamas Komisiją padaryti viską siekiant užtikrinti, kad mokėjimai būtų atlikti;
 - nepatvirtinti Lenkijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano projekto, kol Lenkijos vyriausybė neužtikrins visapusiško ir tinkamo ESTT ir tarptautinių teismų sprendimų įgyvendinimo, bei pasirūpinti, kad vertinant planą būtų atsižvelgta į tai, ar laikomasi reikiamų konkrečiai šaliai skirtų rekomendacijų, visų pirma susijusių su teismų nepriklausomumo užtikrinimu;
 - ragina Tarybą priimti vienareikšmiškas rekomendacijas, kurių atveju nereikėtų taikyti vieningo balsavimo taisyklės, siekiant spręsti teisinės valstybės principo pažeidimų klausimą, įskaitant aiškų tvarkaraštį, ir paskelbti, jog esama aiškaus pavojaus, kad Lenkija gali šiurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, laikantis ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje nustatytos procedūros, bei išplėsti šios procedūros taikymo sritį įtraukiant pagrindines teises bei demokratiją;
 - pasinaudoti savo įgaliojimais, įskaitant mokėjimų nutraukimą ar sustabdymą arba – prireikus – finansinį koregavimą, kaip nustatyta taikytiname Bendrųjų nuostatų reglamente, atsižvelgiant į rimto deficito, susijusio su efektyviu kontrolės sistemų veikimu Lenkijoje, grėsmę dėl to, kad neužtikrinamas teisminių institucijų nepriklausomumas, dėl kurio rizikuojama išlaidų teisėtumu ir tvarkingumu;
 - aptarti teisinės valstybės krizę Lenkijoje dalyvaujant Europos Parlamento pirmininkui

ir prisiimti aiškia poziciją bei parengti kuo griežčiausią bendrą deklaraciją šiuo klausimu, kurią per būsimą 2021 m. spalio 21–22 d. aukščiausiojo lygio susitikimą pasirašytų ES valstybių ir vyriausybių vadovai, bei surengti skubų tolesnių veiksmų aptarimą per kitą Bendrųjų reikalų tarybos posėdį;

12. pabrėžia, kad šie raginimai turėtų būti laikomi ne baudžiamosiomis priemonėmis, nukreiptomis prieš Lenkijos gyventojus, o būdu teisinei valstybei Lenkijoje atkurti, atsizvelgiant į nuolatinį jos padėties blogėjimą; ragina Komisiją pasinaudoti visomis turimomis priemonėmis siekiant rasti būdų užtikrinti, kad dėl dabartinės vyriausybės veiksmų iš Lenkijos piliečių ir gyventojų nebūtų atimta ES finansavimo teikiama nauda, taip pat rasti būdų, kad šio finansavimo skyrimą galutiniams jo gavėjams tiesiogiai administruotų Komisija;
13. atkreipia dėmesį į 2021 m. spalio 14 d. balsavimą jo Teisės reikalų komitete, surengtą siekiant paremti ESTT pateiktą ieškinį prieš Komisiją dėl pastarosios nesugebėjimo imtis veiksmų, kad būtų aktyvuotas ES teisinės valstybės sąlygų mechanizmas;
 - o
 - o
 - o
14. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Tarybai, Komisijai, Regionų komitetui bei Europos Tarybai.